

Tarnai Ernő megkezdte a szervezkedést

(A Délmagyarország munkatársától.) Amióta a városházi konklávé megválasztotta a szegedi színház új művezető igazgatóját, a színház kérdése szinte teljesen lekerült a napirendről. Az idei szezon lassan, de biztosan halad a végkifejlődés felé Mátyás Ernő irányítása mellett, a jövő szezont azonban tökéletes bizonytalanság előzi meg.

Tarnai Ernő, a szegedi színház új művezető igazgatója, akinek megválasztása meglepetés volt, tisztán kapja meg a jövő szezontól a színházat, anyagi gondoktól függetlenül dolgozhat benne, teljesen szabadon szervezheti meg az új színházszűkületet, nem kell leszerződnie egyetlen olyan színész sem, akinek leszerződéséhez nincsen kedve. Tarnai Ernő a szervezkedést teljes gőzzel és tagadhatatlanul nagy ambícióval meg is kezdte. Az érdeklődésekre csak annyit mond, hogy a legjobb erők megszerzésére törekszik és nem törődik a léptenyomon kísérletező protekciókkal. Elsősorban a meglévő szegedi társulat tagjai közül kívánja kiválogatni azokat a színészeket, akiket megfelelőeknek tart, azután bejárja majd a vidéki színházakat, ellátogat a megszállt területek színházaiába is, körülnéz a budapesti színészvásáron és nagy gonddal válogatja össze társulatát.

A kiszivárgott hírek szerint a várostól a szervezkedéssel kapcsolatban kizárólag anyagi direktívákat kapott. Sztárokat sztárfizetésekkel nem szerződethet, Fodor Jenő közölte vele, hogy a fizetések terén meddig mehet el. Ez a határ lényegesen alacsonyabb, mint amilyen határt szabott a kényszerűség a vállalkozó igazgatókkal. Jövőre előreláthatólag nem lesznek indokolatlanul, vagy aránytalanul magas színészfizetések. De nem lesznek olyan hallatlanul alacsony fizetések sem, mint amilyenek eddig voltak. A segédszínészek, a kóristák megkapják azt a minimumot, amelyből valahogy mégis csak biztosíthatják megélhetésüket.

A város hatósága, nagyon okosan, más téren nem avatkozik a szervezkedés ügyeibe, teljesen szabadkezet adott a művezetőnek, mert így a felelősség is osztatlanul az övé.

Tarnai a szegedi színház tagjaival már megkezdte a tárgyalásokat és értesülésünk szerint meg is állapodott néhány színésszel. Színházi körökből származó értesülésünk szerint leszerződött már Pártos Klárit, akinek játéka a Nem nőülők előadásán feltűnően megnyerte tetszését, megállapodott Földényi Lászlóval, Herczeg Vilmossal és Uti Gizával. A legérdekesebb esete Páger Antalnak és feleségének, Gaisler Lolának volt, Páger először Kardos debreceni színház igazgatótól kapott szerző-

dési ajánlatot, azt nem fogadta el, mert nem akarta Szegeden szerzett népszerűségét feláldozni. Azután a népszerű házaspár Tarnaival tárgyalta, ki rövidesen meg is állapodott velük. Tizenötmillió koronás gázsival szerződtek le ketten a szegedi színházhoz, de Páger, akinek régi vágya egy motorbicikli, ígéretet kapott olyan előlegre, amelynek segítségével valóra válthatja vágyát. Egy órával a Tarnaival kötött szerződés aláírása után levelet hozott a posta Págernek a Magyar Színház igazgatójától, aki tizenötmillió szerződéssel kínálta meg és hajlandónak nyilatkozott Gaisler Lola

leszerződésére is. Páger ezt az előnyös szerződést már nem fogadhatta el, itt kell maradnia Szegeden, de azzal vigasztalódik, hogy lesz motorbiciklijé.

A szervezkedésről egyelőre csak ennyi hír szivárgott ki, a jelek szerint azonban Tarnai a szegedi társulat tagjai közül másokat is kombinációba vett.

A jövő szezonnra a házikezelés adminisztrátora is készülődik már. Fodor Jenő rövidesen Bécsbe utazik szakértők társaságában, mert úgy hirdik, hogy Bécsben feleáron lehet színházi felszerelési tárgyakat, diszleteket, ruhákat, jelmezeket vásárolni. A szegedi színház felszerelése pedig alapos kiegészítésre szorul.

A községek nem hajlandók valorizált értékben fizetni az iskolahozzájárulást, — mert az állam is elzárkózik a valorizációtól.

A községek és a minisztérium éles harca.

(A Délmagyarország munkatársától.) Az új rendelet értelmében a városok és a községek az állami iskolák fentartási költségeihez kötelesek a békebeli hozzájárulási összeget valorizált értékben befizetni. Így Szeged városa békében 40 ezer aranykorona hozzájárulást fizetett. Az új rendelkezések értelmében ezt az összeget valorizálva a mai pengő értéknek megfelelő összegben köteles fizetni.

Azok a községek azonban, amelyek a szegedi tanfelügyelőség kötelekébe tartoznak, bejelentették, hogy a valorizált értékben kivetett iskolafentartási összeget képtelenek megfizetni. A valorizált értékben kivetett összeg — hangoztatták a községek — igazságtalan, mivel az állam minden téren megtagadta a valorizációt, pedig a községek a háború alatt minden értéküket hadikölcsönbe fektették. A községek beadványukban, amelyet a kultuszminisztériumba is eljuttattak, hangsúlyozták

azt is, hogy az iskolák fentartásához szükséges összeget hajlandók megfizetni, de nem valorizált értékben. Végül kijelentették, hogy hajlandók egyezkedni és hajlandók fizetni is, ha az állam mérsékeli a kivetett összeg nagyságát.

A községek beadványára a minisztérium már megadta válaszát. Abban az esetben, ha a községek nem hajlandók valorizált értékű iskolafentartási járulékot fizetni, az állam feladja iskoláit és továbbra a községekre hárul az iskolák fentartása.

Az érdekelt községeket természetesen kellemetlenül érinti a kultuszminisztérium válasza, mivel ez esetben az iskola fentartása elviselhetetlen terheket ró a községekre. A tanfelügyelőség értesülésünk szerint értekezletre hívta össze az iskolák igazgatóit, hogy békét közvetítsen a minisztérium és a községek között.

A fiumei kikötő használata és a fiumei vasúti összeköttetés ügye Szeged és a magyar Délvidék szempontjából.

Irla: Nagyfalusí Mór, ny. máv. felügyelő.

A Kereskedelmi és Iparkamara nagyon helyesen cselekedett akkor, amidőn a fiumei kikötő és a fiumei vasúti összeköttetés ügyét a 22-én megtartott kamarai teljes ülés napirendjére tűzte.

Míthogy tapasztalat szerint a hasonló kérdéseket a multban rendszerint majdnem kizárólag Budapest közgazdasága szempontjából intézték el, talán nem végzek felesleges munkát, ha úgy a fiumei vasúti összeköttetés ügyét, mint pedig az S. H. S. állammal rendezendő közlekedéspolitikai ügyeket, Szeged és a Délvidék érdekének nézőpontjából szóvá teszem.

Szeged és a Délvidék szempontjából a Horgos—Susak vonal a legtermészetesebb utirány Fiuméba. Míg tehát Budapest és a Budapesti átgravitáló helyek szempontjából a Gyékényes—fiumei, illetve a Murakeresztur—fiumei vonal jön tekintetbe, addig Szeged és a Szegeden átgravitáló délvidéki helyekre nézve viszont a Röske—Horgos—Susak—Fiume-vonal bir fontossággal.

Az alkotandó fiumei, illetve adriai tarifában tehát utóbbi vonalat is teljes figyelemre kell méltatni.

A Máv. szempontjából mindenesetre igen fontos a Fiuméba rendelt küldeményeknek Gyékényesen át való irányítása, minthogy azonban a Budapest—Szeged-vonal cegléd—szegedi szakasza és a tőle elágazó mellékvonalak szempontjából mindenesetre a Röske—Horgos—Susak—Fiume-vonal a legrövidebb és legolcsóbb utirány, nézetem szerint nem marad majd más hátra, mint a békében fennállott vasúti kartellek mintájára egy oly forgalmi egyezmény megkötése, amely a Magyarországból Fiuméba irányuló áruforgalmat az említett utirányokra megosztja, azaz kontingentálja.

Eszerint tehát az egész Magyarország—fiu-

mei áruforgalom közös forgalmat képezne s a bevételek azután az S. H. S. és a Máv. között egyezményszerűen megosztatnának.

Mindenesetre főfontosságú követelmény, hogy a fiumei hajózási társaság a magyar közgazdaságot kielégítsék. És itt különös fontossággal bir többek között az angol és északeurópai kikötőkkel való sűrű járatok bevezetése is.

A helyzet ma ugyanis az, hogy míg az »Adria« tengerhajózási társaság kéthetenként Londonba, Hamburgba, Rotterdamba, Amsterdamba és Antwerpenbe rendszeres gyorshajózárat tart fenn — amely kikötőhelyek Szeged szempontjából különösen esnek sulyba —, addig ezen járatok ma csak ritkán érintik Fiumét.

Az említett Röske—Horgos—Susak—Fiume-utirány egyébként ma is, a Röske—Horgos—Postumia—Trieszt-utiránnyal szemben 15 tonnás vagononként átlagosan 100—150 pengő megtakarítást jelent a kereskedelemre, így tehát a fiumei kikötő használata és az ezzel kapcsolatos vasúti ügyek mikénti elintézése Szeged és a Szegeden átgravitáló magyar Délvidék szempontjából főfontosságú kérdés.

Szeged és a Szegeden átgravitáló magyar Délvidék szempontjából azonban nemcsak ezen közlekedési kérdések, hanem egyéb ily kérdések is felette fontosak.

Ezek közül egyik legégetőbb kérdés mindenesetre Szeged és Szegeden átgravitáló délvidéki helyeknek a Dunántullal Baján át való forgalma.

Nézetem szerint ezen kérdést is, kapcsolatban a fent kifejtettekkel, igen könnyen lehetne megoldani oly egyezmény létesítésével, amely szerint ezen áruforgalom részére a Horgos—Subotica—Csikéria—Bácsalmás vonal peágeoiroztatnék.

Semmi esetre sem volna különben az egész

energiáját, hogy maga végzi el a kotrást és soha többet a Tisza-völgyet árvíztől féltetni nem kell.

Ez volt az alapgondolata a Vásárhelyi Pál Tiszaszabályozási tervének. Olyan egyszerű, amilyent csak a zseni tud teremteni. Papíron meg is valószínűsítette, kidolgozta a szűk gátak rendszerét és százegy átvágással egyharmaddal megrövidítette a Tisza hosszát. Csak hogy a fátum közbeszólt, már akár a magyar zseni, akár a magyar sorsé. Abban az órában, amikor terveit, rajzait számításait bemutatta a Tisza-völgyi Társulatnak.

— Minden más megoldás ideiglenes és hiábavaló, csak az enyém végleges — magyarázta a lángész önértékeléssel. — A Tisza minden sablonon kifog, de a Tiszán csak én tudok kifogni!

Ezzel szenvedélyesen ráütött az asztalra s abban a pillanatban ihletett arca, kemény, kerek magyar koponyája oda zuhant a rajzai közé. Föl se emelte többet. Ott halt meg éppen tavasszal, mikor a Tisza husvétől, terveire borulva, amiket maga alá is temetett, a Tisza-szabályozást rábízta Paleocapára, a császári vízépítészeti főigazgatóra. Nagyon tetszettek neki a Vásárhelyi Pál tervei, csak éppen a szűk töltések, meg az átvágások nem tetszettek neki. Neki a sablon kellett, a kipróbált, becsületes jó öreg ármentesítő sablon, amiben nem rakoncátlanok semmiféle zsenialitás.

Az osztrák-olasz tudós láncraverte a Tiszát, sikerült neki. De még most is vannak, akik azt tartják, hogy előbb-utóbb, de egyszer csak elszakad minden meglátás... Ne adjon az Isten legalább ezer esztendőig olyan éjszakát, mikor Vásárhelyi Pál szobra félrevert árvízi harangok szavára veszi le a rézkalapot. Addig csak elleszünk valahogy, a többi ezer év meg gondoskodik magáról.